

зволу на користування ресурсами UPOV PRISMA. У такому випадку заявник стикається з певними труднощами щодо вільного обміну даними. Що стосується отримання правової охорони сортів від інших держав виникає проблема щодо строків її отримання у порівнянні з користувачами UPOV PRISMA. Технічна перевірка критеріїв доступу селекціонерів чи їх представників в Україні до UPOV PRISMA має певні труднощі, оскільки це тривалий процес з боку регулюючих органів.

Запровадження в Україні вільного доступу до оформлення правової охорони сортів рослин в UPOV PRISMA забезпечить захист економічних інтересів селекціонерів–оригіраторів у найстисліші терміни і сприятиме швидкій окупності коштів, які вкладаються у селекцію.

УДК 340.12(061.1ЄС+477)

Карпич М.К.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: marysz@ukr.net*

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ ЄС ЯК ДЖЕРЕЛО ПРАВА УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (в подальшому – Угода, ЄС) набрала чинності в повному обсязі 01.09.2017 року. З приводу порядку її застосування висловлюються різні точки зору.

На думку окремих науковців положення Угоди, які відрізняються від тих, які містяться в національному законодавстві України, можуть застосовуватись лише після їх імплементації в національне законодавство України. Відповідно до цієї точки зору норми Угоди не можуть розглядатися як норми прямої дії, оскільки в Угоді Україна лише зобов'язалася забезпечити поступову адаптацію законодавства України до правових норм *acquis* ЄС відповідно до визначених в Угоді напрямів, оскільки в тексті Угоди є чимало положень, в яких на Україну покладений обов'язок з внесення змін до національного законодавства.

В науковій літературі висловлюється і інша точка зору. Її прихильники, не заперечуючи так званий еволюційний підхід до процесу адаптації законодавства України до права ЄС, звертають увагу на те, що положення Угоди, в яких на Україну покладений обов'язок з внесення змін до національного законодавства відповідно до правових норм *acquis* ЄС, відсилають до додатків Угоди, де міститься

перелік актів ЄС, положення яких мають бути відображені в українському законодавстві, і в жодному положенні Угоди не вказано, що імплементації підлягає сама Угода.

З цієї точки зору Угода як міжнародний договір України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, відповідно до ст. 9 Конституції України є частиною національного законодавства України. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору (ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України»).

На підставі цих положень робиться висновок про те, що Угода як частина національного законодавства України застосовується в такому ж порядку, який передбачено для норм національного законодавства.

В п. 14 постанови від 19.12.2014 року № 13 «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя» Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ роз'яснив: суди при здійсненні правосуддя можуть застосовувати норми міжнародних договорів безпосередньо як частину законодавства України, якщо вжиття відповідних заходів належить до компетенції суду або якщо вони сформульовані в міжнародному договорі як норми прямої дії.

Прихильники цієї точки зору вважають, що не зважаючи на те, що Угода адресована державам-сторонам Угоди, норми Угоди можуть безпосередньо застосовуватись у правовідносинах між фізичними та/або юридичними особами України. Як аргумент, вони наводять судову практику застосування Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, відповідно до якої суди України часто посилаються на норми конвенції як на норми прямої дії. А отже, відсутність в тексті Угоди вказівки на те, що норми Угоди підлягають безпосередньому застосуванню, не є аргументом, що підтверджує неможливість прямої дії норм Угоди.

Крім цього, вони посилаються на рішення Суду ЄС у справі *Van Gend en Loos v Nederlandse Administratie der Belastingen*, у якому сформульовані умови, яким повинна відповідати норма європейського права, щоб мати пряму дію. Виходячи з обґрунтування, наданого Судом ЄС щодо своєї правової позиції, норма права ЄС має пряму дію, коли вона містить точне і чітке правило, з якого випливають певні суб'єктивні права та обов'язки, тобто, норма повинна виступати безпосереднім регулятором суспільних відносин (а не містити формулювання загального характеру, що безпосередньо не надає суб'єктивні права та обов'язки) та відсутність вказівок на яку-небудь процедуру, котра має бути здійснена державою для того, щоб норма почала застосовуватися. Зазначені критерії використовуються і для вирішення справ, пов'язаних з дією положень угод про асоціацію.

Ми підтримуємо висловлену в науковій літературі точку зору, відповідно до якої норми Угоди, які містять конкретні правила поведінки, конкретні права та обов'язки, підлягають безпосередньому застосуванню без їх імплементації в національному законодавстві. У цьому випадку, Угоду слід розглядати як частину національного законодавства, яке підлягає застосуванню в тому ж порядку, що передбачений для внутрішніх нормативно-правових актів України.

Напроти, норми Угоди, які лише визначають загальні засади співробітництва сторін Угоди або відсилають до переліку законодавчих актів ЄС, відповідно до яких повинно бути адаптовано законодавство України, не є нормами прямої дії, та не підлягають безпосередньому застосуванню.

УДК 34.037:347.77

Кісіль Н.В.

*Київський інститут інтелектуальної власності і права
Національного університету «Одеська юридична академія», Харківське шосе,
210, м. Київ, 02121, Україна
Бюро «Expert Technology», Регенераторна, 4, м. Київ, 02160, Україна
e-mail: kisel_n@ukr.net*

ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПРИ ВЕДЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЮ ІЗ СТВОРЕННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ СОРТІВ РОСЛИН, ТА ЗАСОБИ ДОКАЗУВАННЯ ПОРУШЕНЬ ПРАВ

Під час створення, використання та реалізації сортів рослин можуть створюватися різноманітні об'єкти, в тому числі ті, на які при здійсненні передбачених законодавством вимог можуть бути здобуті права інтелектуальної власності.

При створенні нових сортів і гібридів рослин, в тому числі при проведенні науково-дослідних робіт у галузі селекції та насінництва, можуть створюватися різноманітні об'єкти авторського права, наприклад, звіти про НДР, статті, фотографії, ілюстративний матеріал тощо. За наявності у цих об'єктах оригінальності та вираженні їх у об'єктивній формі авторами та їх правонаступниками можуть набуватися особисті немайнові та майнові права.

Відносно створення під час здійснення такої діяльності об'єктів суміжних прав, то слід звернути увагу, що вони виникають доволі рідко. Оскільки до об'єктів суміжних прав законодавством віднесено лише 4 об'єкта: виконання, фонограми, відеограми та програми